

GOGA

Zyta Rudzka

Smeje se, kdor ima zobe

Prevedla Jana Unuk

Moji sestri Joanni

Težko je priti do dobrih čevljev za pokojnika.

Vse kaj drugega so čevlji za v krsto in vse kaj drugega za življenje.

Dobro je, če so čevlji za sveže umrlega novi. Ali tudi nošeni, ampak dragega videza. Najboljše, če so novi in dragi. Če ima mrtvak srečo, dobi take shojene trugarje, ki izgledajo bolj kot nov par naravnost iz škatle.

Iz navadnega čevlja narediš trugarja. Obratno pa ne gre. Obuj čevljev za v krsto, steci v življenje, podplat bo šel po dveh korakih.

Krsto za hip odprejo, vsakdo na hitro ošine čevlje, potem se ti ne bo sanjalo o umrlem. Šele zatem pogleda obraz, se z očmi sprehodi po rokah. Te mrtve roke so lahko prepletene, zložene, lahko držijo križ ali kakšen bolj radosten spominček iz predsmrtnega življenja.

Živi lahko umrlega, potem ko se ga nagleda, poljubi, na dlan, na čelo, na lice, ali pa se pretvarja, da mu daje poljub. Tako kot se včasih pretvarjajo, da odlagajo orožje, da bi potem uspešneje usekali.

Mrličevi čevlji bodo v zemljo šli, iz spomina pa ne bodo odšli.

Ne briga me kaj prida, česa se bo kdo spominjal z Džokejevega pogreba. Še tega ne vem, ali bodo krsto odpirali. Po drugem odpiranju se lahko ne zapre več do konca ali pa se čisto raztrešči v šest dil.

Če bo razpadla in bo pokojnik zdrknil ven, ga bom prijala pod pazduho, brez krste ga bom odnesla v grob. Nič hudega. Kar pa zadeva pogrebne čevlje.

Jaz bi ga tudi v onučah položila pod rušo. Ampak če bog ne daj napoči večnost in se bova z Džokejem spet srečala, bo takoj skočil vame, da sem ga v stari krami spokala v trugo. Če me kdo nazija, ga pri priči usekam po gobcu. Ampak tega ne maram, ker če že enkrat začnem tolči, se ne konča z enim udarcem. Ne bi rada začenjala večnega življenja s pretepanjem manjših.

V svojih čevljih se Džokej ne more uleči k pogrebu. Od umiranja so mu otekle tace.

Čevljarja ne vem, kje bi našla. Vse čevljarje so spravili na kant. Vsi do zadnjega so morali pozapreti. Če ni nekdanje jazbine, ne veš, kje bi iskal. Čevljar pa bi celo brez postojanke, pri sebi doma, za kuhinjsko mizo, pomagal. Celo zastonj. Čevljarje vleče k čevljem.

Vem, kaj pravim. Čevljarja tako preganjajo čevlji kot mene grive. Ponoči se prebujam od teh skomin, in tako se mi hoče striči, da vstanem iz postelje, in do jutra od stene k okenski polici.

Nekoč sem poznala več čevljarjev, od tega dva po imenu, od tega sem z enim dvakrat spala. Naj sem z njim spala ali ne, vsak čevljar bi pomagal, četudi ga ni vtaknil. Malo bi gruntal, malo potuhtal nad starimi švedri, tu raztegnil, tam všil klinast kos usnja ali kaj podobnega. Pa bi bil pokojnik obut.

Čevljarji so vedno dobri ljudje. Nobena mevža ne bo šla za čevljarja. Mevža bi rada lenarila in dobro zaslužila. Ne bo

se izpostavljala temu, da se ji možgani od kleja za podplate spremenijo v žolco. Od tega se jemlje ta šušmarska togota. Čevljarjev ni, čevlji vsenaokrog. Na bazarjih, v trgovinah. Čevljev ko listja in trave. Svet je ves potacan. Ampak ti čevlji niso nič vredni. Škrpete za eno sezono. Nova pomlad, še ena zima, drsaš s podplatom, prst pokuka ven, lepivo ne drži, peta odpada, nos pobešen, treba se bo skeširati za nov par.

Vsa ta krama je lična, elegantna, po modi, kar izberi si barvo, izberi model. Kar kupoval bi in kupoval. Noga sama sili k pomerjanju.

Včasih si obutvena industrija ne bi izmislila takega čevlja. Čevelj je bil čevlj. Kupljen zamlada za poroko, nošen sezonsko vse življenje je v krsti izgledal ko nov.

Samo trugar si je lahko dovolil zanikrn podplat. Spodnji del čevlja je lahko bil zlepljen, kakor je nanese, ker koliko pa bo hoje v njem. Samo toliko, kolikor bodo nesli krsto. K civilnemu slovesu ali k maši, v pogrebni zavod, v cerkev, v jamo. Hitro si doli. Nič kaj dosti časa, urica, pa je vsega konec.

Šušmarska roba je bila včasih samo v trgovinah za pokojne stranke. Zdaj je krama vsepovsod. Poceni, draga – kar komu srce poželi.

Ne vem, kdaj sem si nazadnje privoščila čevlje. Že davno nisem nič potrošila zase.

Če bi bili kakšni škarpi primerni za Džokeja in če bi moj denar lahko pokrtil ta izdatek, bi že poskrbela, da bi se praznje prilegali nogam mojega pokojnika.

Za majhen denar lahko kupiš salonarje za mrtvaka. Ampak ta mali denar moraš imeti. Jaz pa imam vse manjše od maledga. Če bi čevlje iskala kar tako ali imela več denarja, sploh ne bi pomislila, da je pogreb v družini zagata.

Čevelj kupiš za drobiž. Toda pokojnik mora biti tipičen. Moj je bil vedno netipičen, po smrti pa – najbolj v nogah. Ko so ga odnašali od doma, so stopala izgledala najbolj mrliško. Iz gobca mu življenje ni tako ušlo kot iz teh tac.

Izgledal je tako, kot pač je. Niti za mrtvega ne kaj prida. Ampak sebi pa je bil podoben.

Zvila sem si čik, si podala ogenj, vdihnila.

Prvega sem pokadila stoje, da bi si ga ogledala od zgoraj. Z dimom sem pregnala slabe misli. Zdaj ni več za nič. Nekoč pa mi je pri priči padel v oko. Zaradi lepote sem ga vzela. Ni ga čez lepega moža. Ta pa je bil še športnik. Po poklicu – džokej. Teža brez sedla – enainpetdeset kil oblečen. Ozke rame, ozek vrat, ozka zadnjica. Vsepovsod ozek, tako da ga brez problema zgrabiš z eno roko in preneseš kakšnega pol metra. Všeč mi je bil tale ptiček v pesti.

Takšnega se Džokeja spominjam od prvega dneva.

Vstopil je v Vera – Moški frizerski salon. Posiljeno je zakašljal.

Gospa Vera?

Kdo drug pa? sem ga kriče nahrulila v ogledalu.

Gospa Vera, me boste postrigli? Na kratko. Jutri imam dirko.

Tik za tilnikom mi čepi, čeprav vidi, da je vrsta. Dva na stolih, eden pod pelerino.

Od dela se nikdar ne oziram nazaj, v njegovem primeru pa sem zapustila delovno mesto. Radovednost me je premamila. V ogledalu je bil videti kot pol dedca.

Džokej sem.

Poslinil se je od lastne hvale. Zakrožil je s kolenčki, kot da bi me že žokal.

Ogledala sem si ga. Od zgoraj, celega, v tišini.

Z naklonjenim očesom, ker takega še nisem imela v zbirki. Sama sem velika, fantje, ki mi ne sežejo do rame, ne trzajo name, strah jih je. Ta drobižek se ne boji plavšanja, močen je sam po sebi. Široko je razkoračil noge, dobro je prizemljen.

Zlahka ga premeriš, ga preletiš od glave do pet, ne da bi mignila z glavo. Oko ne trzne, inšpekcija pa je opravljena – takšna je odlika malih.

Gobec je od sonca ožgan kot ocvirek. Griva čista, gosta, vidi se, da je voljna, kodrasta. Daljša, zaraščen je na frajlo. Frizura s krivo prečo. Pšenično blond, zalizci oranžkasti. Oči plamteče, črnikaste, lepi očesi. Nos zakrivljen odčepnik, dobro me bo odpiral. Usta velika, razpotegnjena v podkev, režijo se v sreči tepčka.

Zijala sem vanj, niti enega očesa ni odmaknil. Glava pokonci, vrta vame s pogledom.

Lase si je porinil za uho, dvakrat. Najbrž zato, da bi pokazal, kako močne tace ima. Močne pa žilaste, skozi kuštre presevajo sinje izbokline.

Nožico je nastavil na ogled. Čeveljci dragi, beli z rjavimi prešivi, močni podplati.

Ni ravno lepoteč, je pa fant, kot se šika. Ne kakšna siva žolca z aktovko, eden izmed mrčesa, ki ga mrgoli po ulicah. Prej bi ga imela za tujca kot za rojaka. Čeprav kot čistokrvni arabec pa spet ni izgledal.

Ves v belem, naštiman kot za na bal. Čednega obraza. Polt se mu blešči, vidi se, da se s kremo paca po gobcu. Cel namočen v parfum. Ni se kaj čuditi, od športa je po konjih smrdel.

Nobenih zaobljub nisem hotela, ampak za začasnega ljubimca se je v prvi rundi kvalificiral. Nisem se ga mogla nagledati. Faca pa sem naredila, kot da človeka sploh ne vidim.

Na lepem je zacmokal, začel priganjati.

Kako torej? je vprašal. Kako vam je všeč džokej, cenjena gospa?

Cenjeni gospod, jaz vem, kako džokeja žejnega prepegljati čez vodo.

Naravnost v gobec sem mu to butnila.

Zaprhal je. Padel iz sedla. Se razvnel. Bi že kar skočil name. Brzi jahač.

Gospa Vera, vi ste pa štatljiva. Samo pazite se, jaz imam take punce rad.

Džokej ni bil kak valah. On se babe ni bal, ni se bal zizka, riti. Prilizoval se je, brez penjenja. Ponosen. Če ne ta, bo pa druga. Lovile so se nanj, vsaka se je pustila ujahati.

Džokej ni bil kdor koli. Štancel je denar. Lepi denarci za galop po ravnem. Pokali, mikrofoni pred gofljo, čvek po radiu, taksi za domov. Darila. Čokolade od hazarderjev, toliko tablic, da bi si lahko kopalnico obložil z njimi.

Mene je takrat tudi vsak hotel imeti. Prerivali so se. Vsak od njih je bil moj. Lepota je globoko ukoreninjena v moji naravi. Bila sem greblja, vse sem jih grabila podse. Zdaj

pa je suša. Ne spomnim se, kdaj sem se zadnjič pošteno poljubljala. Prej pa so bili bujni časi.

Moška frizerka se, če je dobra, ne more pritoževati nad pomanjkanjem moške družbe. Zaradi poklica, ki sem ga opravljala, se mi ni bilo treba kaj dosti razgledovati naokrog. Če bi hotela, bi mlela z jezikom, s komer bi nanese, dan za dnem. Povpraševanje je bilo. Kaj naj, se boš seksu odpovedoval.

Letvico sem imela postavljeno visoko. Džokej tega ni hotel zafučkati.

Šele pri šestem poskusu sem se mu pustila položiti, to je že res.

Nisem capajdra. Ne spadam med babnice zofe, ki se na mig raztegnejo. Nihče si me ne podaja iz rok v roke. Ampak tudi med tiste ne, ki onegavijo s krepostjo, se same zadovoljijo, in konec zabave. Ne oblačim trojnih spodnjic na pičko. Komur hočem, temu dam.

Džokej je gotovo natepaval trop cip. Ne plezaš na zmagovalne stopničke zato, da bi se zaobljubil celibatu.

Računala sem, da bova kavsala par sezon, pa se je izšlo za vedno.

Stopila sem h krsti, ga premotrila. Pristrigla, počesala, poravnala oblačila, ga obula.

Mislila sem si že: jaz teh čevljev ne bom prinesla. Pa sem jih. Čevlji mu bodo prišli prav, jutri gre pod rušo.

Pogladila sem ga po laseh. Kaj vem čemu, odrezala sem mu pramen las, v večni spomin.

Preden sem odšla, bi najbrž morala kaj zmoliti.

Ampak v najini družini je bil Džokej zadolžen za boga, jaz pa za vse drugo.

Nazadnje sem si prižgala. Pristavila taburet, se usedla. Pri mrličih se dobro kadi. Kakšne štiri sem si zvila. Pokadila sem, ogorek zmela med prsti.

Strmela sem vanj. Oči nisem mogla odtrgati od njega. Sama nisem vedela, ali bi si ga rada zapomnila v tej krsti ali rajši ne.

Vstala sem. Zapela sem se, se potrepkala po žepih. Kapa na betico. Na pot.

Kakor je spal, tako je tudi umrl, globoko se je pogreznil. Planila sem nadenj, ga žokala, stiskala, stresala. Iz Džokeja nisem iztisnila nobenega življenja. Samo namučila sem se. Srce mi je butalo kot pest po vratih.

Še sem poležala z njim. Vamp ob vampu. Brez vsakega očenaša. Pa se me je še držal spomin iz otroštva, da pri mrliču najprej očenaš. Potem brž s kolen, s čimer koli zagrniti ogledala. Odpreti okna. Poklicati duhovnika, zdravnika, pogrebca. Nazadnje mrliški voz. Potem samo še tuliti in javskati.

Nisem molila. Stara vera se mi je posušila, neznano kdaj in kako čisto odpadla. Nobenih molitev nisem našla v sebi, ogledala sem prodala. Ni bilo česa zakrivati, da ne bi hudič zlezal v zrcalno ploskev.

Šlo je ogledalo iz predsobe, visoko, za celo postavbo. Lepo, uokvirjeno. Džokej se je dolge ure ogledoval v njem. Težko je bilo, nanosila sem se ga, komaj sem ga stlačila v tramvaj. Strah me je trafil, ampak sem ga prinesla na cilj, ni se razbilo.

Jeseni mi je zmanjkalo tisto malo iznad umivalnika. To je bilo zelo simpatično ogledalce, pegasto od rje, s poličko. Polička je bila od zdavnaj prazna, v ogledalo ni nihče več zijal.

Dom brez ogledal, takšen mi ustreza. Ni se mi več treba gledati. Brez tega vem, da izgledam, kot se šika.

Šla sem stran od njega.

Odvlekla sem se v kuhinjo. Usedla sem se na stol s težko, po kravje nizko spuščeno betico. Obšla me je takšna praznina, kot da bi se mi obilno pocedila kri iz nosa. Pa ni bilo niti enega smrklja od joka, niti ene nesnažne kaplje.

Pravijo: Človek umre osamljen.

Kozlarije čakajo. Tudi vpricho tuje smrti je človek sam.

Vstala sem, se umila, oblekla. V žep tobak, papirčke, šibice, škarje. Potrepljala sem se po žepu za vsak slučaj.

Odvlekla sem se potrkat tja zraven.

Odškrnila je vrata, skozi špranjo pomolila glavo in mi šepetaje, kot bi šlo za skrivnost, rekla:

Mož vam je umrl, soseda.

Zdi se, da že zaudarjam po vdovi.

Nekaj bi vas prosila. Telefona ne morem najti, pogrebniške storitve pa je treba urediti hitro.

Spustila me je noter.

Vse življenje skozi steno, nikoli nisem bila tu. Na hodniku samo dober dan – dober dan.

Ko sem odnašala ven geranijo, mi je pridržala vrata. Bila sem omotena od bridkosti, to rastlino sem vzgajala od malega, zdaj pa jo dajem na prodaj. Kako ji bo tam pri tujih ljudeh, jo bodo zalivali ali bo usahnila, umrla od škodljivcev. Bo šla, polomljena, v vrečo.

Jaz se torej odpravljam z geranijo, baba pa drži vrata in se veseli.

Kako lepa roža.

Samo okno zakriva, rečem. Sestrični jo nesem.

Začela je o rožah in o parcelah. Nisem poslušala. Celo brez lonca v rokah se ne bi ustavila za daljši čvek. Kaj me brigajo njene gredice.

Zdaj me veselo premerja. Niti nasmeha ne zna dobro skriti. Šepetaje me pelje k mizi:

Potemtakem nam je sosed umrl. Pa bi lahko še kaj časa živel. Ni še bil tako star. Včeraj sem šla po stopnicah in sem pomislila, ja, že dolgo nisem videla sosedu.

Niste dosti zamudila.

Čudno je zazijala.

Moje sožalje.

In bi me objemala. Komaj sem se ji iztrgala. Jaz se objemam samo s tistimi, ki mi dobro sedejo v tace.

Postregla je s kavo. Sladkano. Diabetika bi dotolkla. Več je capljala po hiši, kot bi bilo treba. V copatah kot okraske za novoletno jelko, bohotnih od puha.

Primaknila je stol. Povabila me je, naj se usedem. Nisem se zganila.

Dolgo bo trajalo, me je spodbujala.

Frizerka sem. Zlahka sem cele dni na nogah.

Telefona mi ni posodila, vse je hotela sama. Udobno se je usedla. Preden je zavrtela telefon v zadevi smrti, me je pretipala. Z očmi me je preobračala na vse strani. Kakor kuro za juho. Pa ni videla drugega kot suhega piščanca, umazanega od prašne poti.

Izbrala je številko. Čakala je v vrsti za rešilca in buljila vame. Kot da bi me morala imeti na očeh. Kot da bi ona držala Vero – Moški frizerski salon, jaz pa pri njej pometala lase, prala brisače, čistila ogledala, namakala glavnike v milnici.

Pa sem se še jaz zazijala vanjo. Lepa v fris, s špičastimi joški in copati z visoko peto. Nosila se je, kot da je z višje grede, izobrazba pa srednja, pomanjkljiva. Zobje tudi. Ko se je rodila, sem hodila v osnovno šolo. Tako sem izračunala.

Prišel je sosed. Zaustavil se je pred mano. Pozdravil z naklonom glave. Kot da je na odru. Igralec. S prstnimi lutkami je lazil po šolah. Izgledal je, kot da bi ga cuknil, vendar ni bil noben pijanec. Šel je čez sobo kot mačkast. Odprl je omaro, poiskal pulover in se pobral od doma.

V prejšnjih časih je dosti kričal. Stene so debele, ampak jim je bil kos. Glas igralca. V službi je špilal medveda ventrilokvista, doma je pa rjul na ženo. Pri meni pod ogrinjalom je bil vedno tih. Kot vsak drug, ki doma obmetava s psov-kami.

Njunega sina sem od malih nog strigla s strojčkom. Ko sta ga prvič pripeljala k meni, je pljuval in brcal. Ni bilo druge. Morala sem potegniti na dan čokolado. V mojem poklicu moraš biti pripravljen na vse.

Čokolado je pogledal, jo fliknil v ogledalo, premetava se, kriči, pljuva, brizga.

Snela sem podkev s stene, in v taco. Vzelo mu je sapo. Grivo sem mu ostrigla v strahu, da bo podkev fliknil v ogledalo in mi prinesel sedem let nesreče.

Ni bilo mulca, ki ga podkev ne bi obrzdala pri uganjanju norčij. Podkev je laso in uzda. Človek hitro izgubi razboritost, in zdaj se je tudi mulček umiril.

Razvedelo se je naokrog. Čim porednejši je mulček, če ima pri frizerju čmrlje v riti – peljite ga k Veri. Ga bo že Vera ostrigla, kot se šika, pa še podkev mu bo dala.

Kaj ni bilo tako? Bilo je. S samimi smrkolini sem si lepo opomogla.

Koliko tega železja mi je Džokej navlekel v salon. Štiri stene, nanje je, kamor ga je le stlačil, zabil žebliček, na njem pa visi podkev. Ljudje imajo slamo v glavi, verjamejo, da podkev prinaša srečo. Če bi bilo to res, potem bi imela tu, jebemti, eldorado.

Zdravnik za potrditev smrti naročen.

Dala sem ji listek. Nataknila je naočnike, bere.

»Poceni pogreb, ampak lep«. Katero podjetje je to?

V mestu sem videla mrliški voz. Zapisala sem si.

Dvignila je glavo in me pogledala.

Zakaj ste si zapisala, soseda?

Ker lahko.

Zavzdihnila je. Še enkrat si je dvignila listek bliže k očem.

»Poceni pogreb, ampak lep«. Boga nimajo v nazivu.

Zato malo računajo.

Pogledala me je kot kakšno neznanko. Kar mi je bilo všeč. Potegnila sem ven papirček, šibice, tobak in jih zložila na mizo. Zvila sem si čik. Se naslonila nazaj na naslonjalo. Tako je zijala, kot da še nikoli ne bi videla odvisnosti. Inhalirala sem, izpuhnila oblačke skozi nos.

Planila je odpirat okno.

Kak hip je postala pri okenski polici.

Tja jaz ne bom klicala, se je odločila.

Z odločnim korakom se je vrnila k mizi, se usedla za mizo.

Jaz pokopavam in jaz izbiram storitve.

Tja jaz ne bom klicala. Sosedu pogreb brez Boga ne bi bil po volji.

Ste dobro poznala mojega moža? Po licu ali po šlico? Vzelo ji je sapo. Podrsala je s stolom, stekla v kuhinjo, brčnila s copatom zdaj levo, zdaj desno in se vrnila s fajansnim krožničkom.

Za pepel, je izdabila v treh zlogih. Podstavila mi je krožniček s pogrebnim izrazom, kot da bi mi ponujala žaro.

Jaz tja ne bom klicala. Ampak telefon pa vam bom posodila. Jaz pomagam vedno in vsakomur.

Rekla sem:

Mogoče pa so celo dobri ljudje tile katoličani, samo strašno lahkoverni.

Postrani me je pogledala, me prebodla z enim očesom.

Ugasnila sem čik na vrtnički.

Ne bom klicala.

Ponovila je, kakor sama sebi.

Ne bom klicala.

Še enkrat mi je to zagotovila. Odnesele je krožniček. Takoj ga je pomila.

Vzela sem telefon in listek. Uredila sem zadevo.

Vlekla je na ušesa. Stala je na sredi sobe, gladila si je lase nazaj, to jo je pomirjalo.

Zahvalila sem se ji. In brž k izhodu.

Stopila mi je na pot. Nekaj blebeče o snahi, češ da ga je ujela na otroka.

Nisem se dala, vrnila sem se domov.

Odprla sem okno v sobi. Zaudarjalo mi je po tatarcu.

Pogledala sem Džokeja. Kot je umrl, tako je ležal, nespremenjen.

Odvlekla sem se v kuhinjo. Se usedla. Si zvila čik. Od prve vžigalice ni bilo ognja. Vzela sem papirčke, tobak. Več čikov sem si prištimala, kot sem jih pokadila.

Zvonec.

Soseda. Ali česa ne potrebujem.

Ničesar, hvala.

Zazijala se je vame. Z nekakšnim lišajem, ki ji je ostal od nasmeha.

Mogoče bi posedela z vami, ker po nakupih hodim po dvanajsti, ko je že manj ljudi.

Ne maram, da kdo sedi z mano.

Zacvilila je. Pogladila se je, po laseh, po obleki. Zaprla sem vrata.

Koliko časa je kaj minilo. Čez pol ure zvonec.

Odprem. Počesana, preoblečena v črnino.

Ne spodobi se soseda pokopati brez duhovnika.

Tega ne vem. Hotela sem truplo prepustiti zdravnikom, za pouk. Človek gre v formalin, odpadejo pogrebni stroški. Toda zdaj se že vsakdo rine v formalin, tako da nočejo več jemati. Vsakdo samo sanja o tem, da bi svojega pokojnika podtaknil študentom, pogrebnino pa zalumpal. Umaknila se je za dva koraka.

Ne spodobi se, je tiho ponovila.

Ampak da vas zdravniki zdravijo, to pa hočete.

Treščila sem z vrati. Žal mi je bilo, da sem jo zapletla v to smrt. Misli, da je moja prijateljica, misijonarka. Vsaj to je dobro, da ne bo nikogar na pogreb. Osmrtnic ne bo. Za obvestila o datumu pogreba – se plača.

Džokej se ji ni klanjal v pozdrav. Mu ni bilo treba. Nikomur ni strigel betic in nikomur se tu ni klanjal. Kaj bi mu tuji ljudje na pogrebu. Jaz pa tudi nočem, da bi kdo zijal vame. Še mi je drsala po predpražniku. Stopila sem k vratom. Molila je. Izšli sta se ji dve zdravi mariji.

To ni kapelica, sem zavpila. Najdite si boljši kraj za žebranje molitev.

Bog je povsod, me je podučila.

Hitro je stekla domov. Kot da bi iz moje bajte buhtel pek-lenski ogenj.

Stopila sem k postelji, se usedla, zijala sem v Džokeja. Tako sem buljila, da sem si mislila, zarohnel bo name, ker tega ni maral. Planil bo pokonci. Ali pa vsaj odprl oko, pomežiknil. Nič, niti trenil ni. Zdelo se je, da je zares umrl. Torej sem ga kdove zakaj na lepem dokaj glasno vprašala:

Kakšen pa si ti videti?

Na prvem zmenku je hotel ugajati, oblekel pa se je naravnost sramotno.

Naštimal se je ves v belo. Šal kot gajžla, dolg, štirikrat zavit okrog vratu, višnjevo rdeč z zlatimi podkvicami. Prišla sem na randi s športnikom, tu pa je bil zvodnik iz Butal.

In bi se že poljubljaj.

Tace k sebi, sem mu ukazala.

Nisem vedela, ali naj se spentljam z njim. Od premišljevanja sem se grizla v ustnice, si zlizala šminko. Rihtala sem se kakšne tri ure, novo torbico sem si kupila. Trajna bi skoraj šla v maloro, predolgo sem jo pustila, požgala sem si konice. Takrat se še nisem znala zasukati okrog svoje grive.

Gledal je vame kot v sonce, tako sem se mu zdela svetla. Pa se še nisem čisto skobacala iz temnih let. Saj sem se že skoraj postavila na noge, imela sem delo, vendar sem bila vsa zapacana od žalosti.

Tu pa zdrav dedec, mlad žrebec. Rezgeta proti meni, premetava betico, sreča mu hrska med zobmi. Od radosti je v njem vse teklo kot urica. Razvnel se je, prepotil, zavihal rokave, razpel srajco.

Gledam ga, cel je podplut. Kot bi se mu po telesu razlila greznica.

Opazil je, da zijam vanj.

Gospa Vera, draga frizerka. Jaz sem džokej. Nikar ne mislite, da je to kar tako, hi konjiček. Mi se pogosto

ubijamo. Mi gremo pod rušo, konji pa za konjetino. Zato bele hlače, da se prej opazi kri.

Začel je naštevati. Počila mu je vranica, ključnica, golenica, stopalo. Izpahnil si je ramo. Izvinil kolk. Zapestje mu je padlo iz sklepa. Zob. Prst na nogi so mu odrezali.

Tak kavalir sem vam jaz. Rebra pa imam tako obtolčena, da če bi Bog še tako zatrmari – iz džokejevega rebra ne bi naredil lepe babe.

Jaz za boga ne maram.

To se samo tako reče.

Jaz že vem, kaj rečem.

Ni jezikal. Pogledal me je izpod čela. Zatrpal se je v mojo lepoto. Ni maral pohlevne kljuse. Takšna žrebica kot jaz mu je bila najbolj po volji.

Srčno ga je skominalo po meni, ampak srce mu je padlo v hlače. Džokej je bil zmešan dedec, kot pelinkovec z oranžado.

Mali, suhi lulček, čizek, ampak od mene je nanj preskočila iskra. Tace so me srbele po njem. Razpihala sem ta ogenj na vse strani. Dobro, da nisem bila v službi, ker bi na mah vse stole, fen, obešalnik in blagajno treščila skozi šipo na ulico. Morala sem stiskati pas. Šele pred kratkim sem odprla Vero – Moški frizerski salon. Dve leti sem se sklanjala nad tilnike. Denar sem varčevala, da bi materi in babici vrnila dolg.

Nista ga hoteli, saj sta vendar dali svojemu piščančku.

Zarohnela sem:

Jaz ne bom pri nikomer jemala na kredo.

Ozrla sem se na Džokeja. Odprla sem torbico, počasi potegnila lasnice iz grive, jih pospravila v denarnico.

Popadel ga je strah.

Vera, ljubica. Kaj ti spet ni všeč? je vprašal.

Kako spet? Saj me vendar ne poznaš. Šele drugič se vidiva.

No, kako bo z nama? je povprašal ves živčen.

Jaz ne iščem moža. Toliko da veš.

Vera, ljubica, tudi jaz se za kljuso ne oziram.

Džokej, dobro me poslušaj. Nočem otrok.

Nimam otrok. Vsaj kolikor vem. Ne, nimam otrok. In za nobenega ne plačujem. Vera, ljubica, prisežem. In bom v tej zadevi pokleknil pred križ.

Rekla sem, da ne maram boga in otrok.

Kaj je potemtako s tabo?

V cerkev ne bom hodila, rojevala ne bom.

Vera, da me ne bi s temi govorancami ujela na pamža. Govoričenje, češ nočem otrok, potem pa, ck, in sem že noseča s tabo. Tudi jaz zdaj nočem otrok. Ampak nazadnje načrtujem dva.

Niti enega džokeja ti ne bom rodila. Niti enega malega. No, kaj zijaš? Še nisi videl ženske?

Zakaj nočeš?

Ker mi ni treba.

Križa v hiši nočeš, otrok nočeš. Vera, ljubica, kje si se ti rodila?

Tam, kjer ti.

Ti že nisem več všeč, se je razžalostil. Daj mi čik.

Častila sem ga. Takrat sem kadila kupljene, prižigala sem si z vžigalnikom, inozemskim. Kupila sem si ga na bazarju. Tam, kjer sem po nelegalni poti nabavila frizersko mojstrsko diplomu. Takšni časi so bili, legalnih diplom se je bilo treba sramovati.

Gledala sem ga, kako kadi. Kakor dec čik drži, tako z jezikom nori. Pripravljala sem se, obžrta bom od poljubov, koža se mi bo luščila kot po sončenju.

Pasla sem se s pogledom po džokeju, uzrla sem ga. Možak samo na površini športen, celostno otožen, opit od pelina. In tako je tudi prav. K meni ne paše nihče vesel.

Pripustila sem ga. Naj bo džokej.

In je bil Džokej. Počila sem z bičem. Krenilo je.

Začel je kulturno, s francoskimi poljubi, v čemer je bil nao-ljen stroj. Ni spominjal na čistokrvnega žrebca, ampak ježa je bila dobra. Name je naredil velik vtis.

Vera, ljubica, kako si mi ti všeč. Kakšno veliko rit imaš. Rit imaš kot furgon za konje.

Polovila sva zase bleščice srca. Krenilo je v diru. Na vrat na nos. V drncu, v galopu, v skoku, po jamah. Omotala sem ga, se pustila omotati.

Usedla sem se na posteljo. Zijala sem v mrtvega Džokeja, kot da bi to njegovo preminutje pripadalo meni.

Razne reči sva uganjala. Posteljne zadeve po grmovju, v konjušnici, ob reki. Vse v konjskih odmerkih. Ljubezen je bila najin izgreed.

Ampak ni izgreedov tam, kjer je ljubezen.

Odpravila sem se k oknu, gledat, če ne prihaja zdravnik.

Mrliški voz vozi dolgo, še smrt prej dočakaš.

Včasih sva ob nedeljah vrgla vojno. Vedno sem ga oskubila.

Marsikdaj sem hotela, da bi se razveselil zmage kot otrok.

Naj sem se še tako nagoljufala, karte mu vseeno niso šle od rok. Vsako vojno je izgubil. Ni imel prave sreče ne prave pameti. Džokej je bil strokovnjak za konje. Brez konja je bil kot brez noge. Za športnika se ni imel.

Vera, ljubica. Konjske dirke niso noben šport, ampak vzrejni izziv.

Na dirke, na treninge nisem hodila. Džokej tega ni maral.

Od najjinih vojn so ostale samo karte. Zanikrni, zlizani, pomečkani, pobledeli kartončki brez vogalov. Zvezala sem jih z gumico. Pa na bazar.

Komaj sem bila skozi vhod, sem komplet potegnila na dan, in že sem ujela stranko. Mlad, počesan na stran, v ušesu uhan, mavrična torba čez ramo. Čeveljci iz pravljice, majceni, lepo pobarvani.

Pozdravil me je. Pa nikoli ne pozdravljajo. Vedno samo: po čem?, ne poslušaj, gre dalje.

Na ceno je pristal brez barantanja. Nisem hotela, da bi prišel nazaj rogovilit.

Nekaj morate vedeti. Ena karta manjka. Kralja ni.

Vsepovsod brezvladje.

Kako potem igrati?

Od igranja se uničujejo. To pa je taka krasna izdaja.
Rekla sem:

Človek ima doma muzej, pa nič ne ve o tem.
Nasmehnil se je. In me tako pogledal, da se je iz starega
panja pocedil sok.
Potegnil je na dan denar.

Nimam vam za dati nazaj.
Vedno rečem tako, potem ne terjajo drobiža. Razen če na-
bašem na skoporitca in si moram drobiž odtrgati od ust. Ta
ni ničesar zahteval. Zglihano.

Vrnila sem se z vsem izkupičkom.
Stanovanje poscano od psa. Džokej leži, kot je ležal zjutraj.
Sklonila sem se k obrazu, ali živi. Živi. Diha. Oči zaprte.
Prižgala sem si. Strmela sem v dim. Nobenih krožcev, frč-
karij, navadni vlek. Kot ga izpuhnem, tako se dviga. Dviga
se, kakor se hoče.

Še malo sem posedela pri njem. Ga pobožala.
Že tedne prej se je zaklepal. Kot da bi imel v sebi veliko vrat,
in je treba vsaka dobro zaloputniti, na kljuko za vsak slučaj
večkrat pritisniti, ključke pozgubiti, da ga z onega sveta ne
bi vleklo k živim.

Jaz nimam vere v oni svet. Džokej nasprotno. Spominjal
je na brezbožnika, ampak je bil za boga. Podnevi ni širil
duhovne lepote. Zvečer pa je duhovna lepota bila. Žebral
je zdrave marije, da se ni dalo spati.

Zlezel je s konja in spet našel Jezusa. Ne vem, ali se je sre-
čanja razveselil. Molil je in si žalost primolil.

Bog mogoče že je. Kdo bi to vedel. Boga ne ujameš. Ampak če je, potem ne zato, da bi se mučil v človeški nesnagi. Že po cerkvah se vidi, da ima bog rad čisto in mrzlo.

Daljši pogovori se v najinem zakonu niso odigravali, to ni kulturni dom. Bolje nama je bilo v tišini. Džokej je rad nad vsem zamahnil z roko. Sama se tudi nisem pretirano silila k čveku. Kljun sem odprla samo, da sem naročila, kar je bilo treba urediti. Frizerka se načveka na delu.

Se je zgodilo, da je nanoslo na boga, in enkrat je prišlo celo do ravsa. Takle špetir.

Ampak pokopala ga bom v bogu. Da bo z bogom in z glave. Poslednje maziljenje ima gotovo solidno ceno. Dobro, da pred smrtjo ni prosil za duhovnika. Lahko da je pozabil, umiranje mu je hitro steklo. Izgubil je pobožnost in apetit. Pripeljal je rešilec. Z močno, gasilsko sireno. Kot da bi v njem še tlelo življenje in bi ga bilo treba hitro pogasiti.

Zdravnik za sveže pokojnike je bil mlad, živčnega frisa in tac. Halja razpeta, spodaj kar nekaj. Griva slabo ostrižena. Predstavila sem se po strokovni plati, z nazivom podjetja. Ponudila usluge moškega frizerstva.

Pogledal je, kot bi ga poklicali k blaznosti.

Že dobro, že dobro. Imam svojega frizerja.

Gospod doktor, frizerja mogoče že imate, ogledala pa nimate v hiši. Fušar, ne pa frizer.

Naj vam pomagam, da se pomirite?

Kaj?

Hočete kaj za pomiritev?

Sama se znam pomiriti.

Obrnil se je k Džokeju.

Velika izguba teže.

Vedno je bil trska. To je športnik. Džokej. Vsi ti pokali so njegovi.

Na hitro se je ozrl.

Kje se lahko usedem?

V kuhinji.

Odpeljala sem ga. Odmaknil je stol. Se usedel, zakinkal. Videlo se je, da doktor trdno spi. Glava mu je omahnila, zadnji hip se je potegnil iz spanca, hitro, kot s šprico.

Pokojnikovo osebno.

Nisem se zganila.

Kaj je?

Nič. Ne počutim se vdovsko.

A vam je umrl brat?

Kako brat? Takšna sorojenca se niti od različnih mater in očetov ne bi posrečila.

Kdo vam je pa potem umrl? se je ujezil.

Mož. Imam tudi papirje za to. Ampak ne iz zakristije.

Potem ste vdova. Pa ste rekli.

Skočila sem zdravniku v besedo:

Ženska je ženska. Šele čisto na koncu vdova.

Že dobro, že dobro. Pokojnikovo osebno izkaznico.

Šla sem se razgledat, doktor pa za mano.

Se mislite izseliti?

Zakaj, bi se radi vselili?

Precej prazno je.

Dragi doktor, precej prazno je v betici. V stanovanju pa je prostorneje.

Predlagam kaj za pomiritev. Osebno. Kje je osebna?